

LA BARCA

Mario Luzi

Traducció de Lluís Servera Sitjar

TAULA

- 9 *A tall de pròleg*
13 *Nota del traductor*

La barca

- 16 Parca-Villaggio
17 *Parca-Llogaret*

Serenata

- 20 Serenata di Piazza d'Azeglio
21 *Serenata de Piazza d'Azeglio*
24 Toccata
25 *Toccata*

La Barca

- 28 Canto notturno per le ragazze fiorentine
29 *Cant nocturn per les noies florentines*
32 Alla primavera
33 *A la primavera*
34 All'Arno
35 *A l'Arno*

36	Lo sguardo
37	<i>La mirada</i>
40	Primavera degli orfani
41	<i>Primavera dels orfes</i>
44	Fragilità
45	<i>Fragilitat</i>
46	Abele
47	<i>Abel</i>
50	Ragazze
51	<i>Noies</i>
52	Le meste comari di Samprugnano
53	<i>Les tristes comares de Samprugnano</i>
54	Alla vita
55	<i>A la vida</i>
58	I fiumi
59	<i>Els rius</i>
60	L'immensità dell'attimo
61	<i>La immensitat de l' instant</i>
62	La sera
63	<i>El vespre</i>
64	Il mare
65	<i>El mar</i>

68 Natura

69 *Natura*

Poesies diverses

72 Le fanciulle di S. Niccolo

73 *Les noies de S. Niccolò*

74 Scendono primavere eteree

75 *Descendeixen primaveres etèries*

76 Terrazza

77 *Terrassa*

78 Copia da Ronsard (Per la morte di Maria)

79 *Còpia de Ronsard (Per la mort de Maria)*

80 Giovinetta, giovinetta

81 Joveneta, joveneta

A TALL DE PRÒLEG

La barca és el primer llibre que va publicar Mario Luzi l'any 1935. Mario Luzi (Castello, Florència, 1914–Florència, 2005) és un dels poetes imprescindibles del *Novecento* italià. Amb l'aparició de *La barca* es donà inici al corrent literari anomenat hermetisme italià, caracteritzat amb paraules del mateix poeta per “una desesperada fe en la poesia”. Perdurà com a tal fins acabada la Segona Guerra Mundial. El terme hermetisme el va encunyar Francesco Flora l'any 1936 a l'assaig *La poesia ermetica*. Entorn de l'hermetisme es desplega un ampli debat, tradicionalment s'ha defensat que va incloure autors com Ungaretti, Montale o Quasimodo fins a estendre's als simbolistes francesos com Mallarmé dels quals reberen una notable influència. Una altra opció, emperò, proposada, entre d'altres, per Anna Dolfi, ha remarcat que caldria parlar sols d'hermetisme florentí i reduir-lo als poetes italians dels anys trenta com Piero Bigongiari, Alessandro Parronchi i altres, entre els quals destacava el mateix Luzi. Uns poetes que trobaren un refugi moral en la poesia com una manera silenciosa de sobreviure i mantenir la torxa de la dignitat humana en els tumultuosos anys trenta. També com una forma de preservar el pes de la paraula sonora com a ferm segell per protegir una sensibilitat amenaçada. En tercer lloc, altres

estudiosos com Francesco de Nicola, han esmentat que més que parlar d'hermetisme florentí, caldria parlar tal vegada sols de “frontespiziani” o sia del grup de poetes i escriptors agrupats entorn de l'emblemàtica revista florentina *Il Frontespizio*.

En qualsevol cas, una característica fonamental d'aquest corrent és el lligam ineludible entre literatura i existència. En aquest sentit, ho va deixar palès el destacat crític literari Carlo Bo, autor del manifest de l'hermetisme sota el títol *Letteratura come vita*, publicat en el núm. 9 d'*Il Frontespizio* el setembre de 1938, quan va afirmar que “Noi crediamo alla vita nella stretta misura della letteratura”.

D'altra banda, *La barca* conté un pes simbòlic rellevant dins la poesia italiana del *Novecento*. Malgrat que Mario Luzi sols tingués vint-i-un anys quan va veure la llum, forma part d'aquelles obres clau de la poesia italiana de la primera meitat del segle vint, algunes ja afortunadament traduïdes com són els *Canti Orfici* de Dino Campana, *L'Allegria* de Giuseppe Ungaretti i els *Ossi di seppia* d'Eugenio Montale. Enfront del “naufragio” ungarettià i “il male di vivere” montalià, Mario Luzi va obrir, al llarg de la seva extensíssima obra, una altra línia mestra a la recerca d'una esperança fonament oberta i interrogada, tot un regal per propiciar la reflexió encuriosida i inesgotable de l'ésser humà del nostre temps entorn de les grans preguntes de l'existència.

En relació amb el contingut de l'obra, cal tenir present la inquietud filosòfica i espiritual de l'autor. Aquesta inquietud recorre aquesta obra i tota la seva producció posterior. L'autor es mou en el que s'ha anomenat "cristianesimo problematico" en contraposició al "cristianesimo sereno" del seu mestre i amic Carlo Betocchi. El propi títol fa referència al viatge iniciàtic vers l'Absolut al qual tota persona resta convidada. No és un viatge fàcil. La imatge de la barca representava per a Luzi una visió fascinant. No debades contemplava sovint petites embarcacions damunt les aigües de l'Arno florentí. Unes aigües que remetien al "mar de l'ésser" en el qual la vida pensada cobra major consistència que la mateixa vida viscuda. Hi ha un intent de resoldre les angoixes vitals en l'àmbit de la consciència, la qual cosa el porta a separar-se del món. La barca del viure "dondola", això és "s'engronsa" en aigües heraclitianes, malgrat tot, el trajecte val la pena. La mateixa vida és entesa pel poeta com un do que cal aprofitar. Una vida on la presència dels amics com a companys de viatge és fonamental, igual que la presència femenina que és cantada amb delicadesa i en la qual la mare té especial relleu perquè l'anima a una *caritas* inesgotable. Una *caritas* que és "amor sense límits" perquè dilata la mirada i engrandeix l'horitzó de l'empatia humana. El poeta cerca la coralitat com a itinerari per afrontar el seu itinerari vital. Un itinerari sotmès a l'embat de la mort,

present en nombroses poesies com “Abel”, “Primavera dels orfes”, “Còpia de Ronsard” o “Joveneta, joveneta”, entre d’altres. Per combatre aquesta feixuga càrrega, l’escalfor de la poesia és el balsam adient. Una poesia amarada d’una fe que li permet entreveure, entre les boires, que hi ha un més enllà amb “el rostre de Déu fervent d’esperança”. Tal com ha remarcat Encarna Esteban* “En los versos luzianos encontramos un continuo grito de angustia por el dolor del mundo y la soledad humana...A diferencia de la poesía simbolista y existencialista, en Luzi encontramos una débil esperanza que se va abriendo paso tímidamente. Esa esperanza irá cobrando protagonismo a lo largo de la evolución vital y poética de Mario Luzi”. A més, Mario Luzi, des dels inicis, reclama tal com ha afirmat Irene Baccarini** “il valore di una conoscenza immediata, da ritrovare, proprio nel contatto umile con la natura”, precisament aquesta “humilitat” i la lluita per una comunió amb la natura serà per al nostre poeta el grau més elevat de maduresa i de saviesa que l’ésser humà pot assolir, i per tant, també la millor companyia en el nostre viatge existencial.

LLUÍS SERVERA SITJAR

* ESTEBAN BERNABÉ, E. *Viaje terrestre y celeste de Mario Luzi. Análisis de la espiritualidad luziana*, pàg. 155, Aracne, Ariccia, 2016.

** BACCARINI, I. *Mario Luzi Il “sistema” della natura*, pàg. 14 i 63, Studium, Roma, 2015.

NOTA DEL TRADUCTOR

La traducció d'aquesta proposta es basa en la tercera edició de desembre de 1999 publicada a Mondadori ("I Meridiani") a cura del professor Stefano Verdino, en què consta l'edició definitiva autoritzada per l'autor. La primera edició es va publicar a Guanda editore (Mòdena) l'esmentat any 1935. Se'n feren 300 còpies. En la segona edició publicada a Parenti (Florència) dins la col·lecció "Letteratura/Poesie" l'any 1942 se'n realitzaren 305 còpies, a les quals se n'afegiren 50 més. La tercera edició surt el 1960, s'inclou dins *Il giusto della vita* a cura de Garzanti i aplega tots els reculls publicats fins a llavors. El 1971 i el 1979 es fa la quarta edició i cinquena edició. El 1988 Mario Luzi divideix la seva obra poètica en tres parts: *Il giusto della vita*, *Nell'opera del mondo* i *Per il battesimo dei nostri frammenti*, amb un apèndix inèdit. També ho publica Garzanti. Els anys 1991, 1993, 1996 i 1998 es fan una setena, vuitena, novena i desena edició a la mateixa Garzanti. Cal tenir en compte que la poesia "Parca-villaggio" és de l'any 1951, i que Luzi la va introduir en l'edició del 1960.

LA BARCA

LA BARCA

PARCA-VILLAGGIO

A lungo si parlò di te attorno ai fuochi
dopo le devozioni della sera
in queste case grige ove impassibile
il tempo porta e scaccia volti d'uomini.

Dopo il discorso cadde su altri ed i suoi averi,
furono matrimoni, morti, nascite,
il mesto rituale della vita.
Qualcuno, forestiero, passò di qui e scomparve.

Io vecchia donna in questa vecchia casa,
cucio il passato col presente, intesso
la tua infanzia con quella di tuo figlio
che traversa la piazza con le rondini.

PARCA-LLOGARET

Llargament es va parlar de tu entorn del foc
després de les pregàries del capvespre
en aquestes cases grises on impassible
el temps porta i allunya rostres d'homes.

Després la conversa va caure sobre altres i els seus béns,
esdevingueren matrimonis, morts, naixements,
el dolgut ritual de la vida.
Algú, foraster, va passar per aquí i va desaparèixer.

Jo vella dona, en aquesta vella casa,
cus el passat amb el present, teixesc
la teva infantesa amb aquella del teu fill
que travessa la plaça amb les oronelles.

SERENATA
SERENATA

SERENATA DI PIAZZA D'AZEGLIO

Il fantasioso viale
voga nella sua nuvola verde,
e già la stella
dall'ali più silenziose
divide la sua luce fanciulla
tra i sitibondi emisferi.

Odi tu dubbia corrente
della muscosa acqua serale
l'antico scalmò
dei bronzi nel liscio grembo,
la levigata prora del giorno
s'incaglia nelle foreste.

O fresca, scocesa tortora
che distendi i tuoi tersi domini
per la pianura
mietuta di folte avene
solari, cerca tu in quali opache
profondità l'amore

abbia perduto i suoi passi.
L'ora s'addorme su ogni foglia

SERENATA DE PIAZZA D'AZEGLIO

El passeig fantasiós
voga en el seu núvol verd,
tot just quan l'estrella
de les ales més silencioses
reparteix la llum innocent
entre els hemisferis assedegats.

Escolta tu, correntia vacil·lant,
de l'aigua tardoral i molsosa
l'escàlem antic
dels bronzes en el ventre vellutat,
la proa polida del dia
s'encalla en els boscos.

Oh fresca, estimbada tórtora
que estens els dominis nets
per la planúria
segada d'avenes curulles
i assolellades, cerca tu en quina fosca
fondària l'amor

ha perdut les passes.
L'hora s'adorm en cada fulla

e dentro gli occhi
delle più fragile donne,
una vela umida di destino
chiede a noi un porto profondo.

Oh sul cuore delle pause
terrestri un carro di diafano argento
passa traendo
un immenso passeggero,
seguita la sua strada sonora
spargendoci di vacue nubi.

i, dins els ulls
de les dones més fràgils
una vela amarada de destí
ens demana un port profund.

Oh, sobre el cor de les pauses
terrenals un carro de plata transparent
passa portant
un immens passatger,
segueix la via sonora
espargint-nos níguls vans.